

Indeks osobowy*

- Aland K. i B. 180
 Allen W. C. 33, 254
 Allison D. C. 50, 118, 171, 306, 315
 Altheim P. 114.
 Argyle A. W. 22, 101, 254
 Arystoteles 306
 Atanazy 317, 318
 Augustyn 15, 19

 Bacon B. W. 120
 Balz H. 127, 149, 236, 237
 Bammel E. 58, 180, 218
 Barnes A. S. 58
 Barret C. K. 251, 318
 Barth G. 348
 Bartnicki R. 30
 Batiffol P. 231
 Bauer U. 16
 Bauer W. 26, 29, 180
 Bayer H. E. 304
 Beare F. W. 48
 Benoit P. 207, 217
 Berger K. 49, 313
 Betz O. 327, 328
 Black M. 40, 52, 53, 205
 Blank J. 73.
 Blank S. H. 311
 Blinzler J. 213
 Böcher O. 180
 Boismard M. E. 14, 207, 216
 Bolkenstein H. 262
 Boring M. E. 130, 131, 317
 Bornkamm G. 216, 348
 Borsch F. H. 215
 Bosold I. 256
 Bovon F. 29, 258, 262, 326, 339

 Braun H. 161, 216
 Bretscher P. G. 79
 Brown J. P. 103
 Buchanan G. W. 306
 Bultmann R. 46, 73, 82, 83, 84, 123,
 124, 128, 216, 232, 281, 292, 322,
 340, 343, 353, 356
 Bundy W. E. 57, 120, 191
 Burkitt F. C. 57, 191, 120
 Burney C. F. 58
 Bussmann W. 81, 82, 335
 Butler B. C. 15, 19, 24

 Cadbury H. J. 41, 307
 Cameron R. 117
 Campenhausen H. v. 316
 Caragounis C. Ch. 227
 Carlston C. E. 56, 330
 Carmignac J. 295
 Carrol J. T. 225
 Casey M. 227
 Castor G. 35
 Catchpole D. 104, 169, 174, 259
 Cerfaux L. 29, 58
 Cicero 343
 Cohen S. J. D. 144
 Collins M. F. 174
 Colpe C. 205, 217, 317
 Colson F. H. 50, 119
 Coppens J. 29, 207, 208, 209, 210,
 214
 Corley B. 30
 Crönert W. 136
 Crossan J. D. 63, 64, 116
 Cullmann O. 192, 344
 Cyprian 296

* Indeks nie obejmuje Osób Boskich i postaci biblijnych.

- Dahl N. A. 292
Dalman G. 205, 237, 333
Dautzenberg G. 287
David E. 136
Davidson A. J. K. 119
Davies S. L. 111
Davies W. D. 34, 74, 126
Dąbrowski E. 14
De Jonge M. 226
Dehn G. 209, 214
Deiñes R. 190
Delobel J. 29, 175, 155, 285, 298
Demokryt 306
Devisch M. 35, 88, 104
Dibelius M. 42, 44, 83, 84, 86, 123, 127, 219, 274
Dillon R. J. 58
Dinkler E. 343
Diogenes Laertios, 136, 264
Dodd C. H. 332, 355
Dormeyer D. 235
Downing E. G. 136, 137
Dupont J. 180, 184, 201, 255, 258, 265, 278, 345.

Edwards D. 145
Edwards R. A. 58, 76, 211
Eichhorn J. G. 37, 38, 39
Ennulat A. 29, 30
Epifaniusz 237
Epiktet 265, 268
Ernst J. 58, 79, 179
Euzebiusz 17, 38, 50, 51, 232
Ewald P. 58

Farmer W. R. 15, 22, 24
Fascher E. 83, 255
Feuillet A. 217
Filon 105, 265, 267
Fischel H. A. 46, 49
Fitzmyer J. A. 9, 22, 25, 26, 35, 58, 184, 199, 205, 236, 242, 250, 257, 258, 269, 270, 274, 278, 280, 280, 281, 282, 283, 285, 292, 297, 311, 318, 327, 339, 347, 350, 354
Fleddermann H. 104, 105, 169, 240
Focant C. 109, 141, 236
Förster W. 180
Fortna R. 233
Frankemölle H. 234
Freedan H. 304
Freyne S. 144
Friedländer L. 152
Friedrichsen P. J. 29
Fuchs A. 31
Fuchs E. 249
Fuller R. H. 18, 204, 216
Fusco V. 29

Gallo I. 136
Gamble H. Y. 35
Garnsey P. 146
Geiger R. 355
George S. A. 271
Georgi D. 286
Gerhardsson B. 34
Gnilka J. 180, 195
Grant M. 47
Green J. B. 225
Green W. S. 47
Greeven H. 74
Griesbach J. 15, 19, 23
Grundmann W. 79, 237
Guenther H. O. 41, 46
Gunkel H. 233
Guy H. A. 22

Haacker K. 10
Haase W. 49
Haenchen E. 112, 274
Hahn F. 75, 201, 215, 216, 269, 285, 286, 287, 305, 341
Hamerton-Kelly R. G. 217
Hanson R. 143
Harmon A. M. 136
Harnack von A. 40, 41, 42, 58, 59, 81, 101, 121, 124, 239

- Hartin P. J. 27, 172
Hauck F. 344
Hawkins J. C. 247
Hedrick C. W. 116
Heil C. 242
Held H. J. 348
Hengel M. 39, 159, 190, 192
Heraklit 46
Hickling C. J. A. 33
Higgins A. J. B. 216, 318
Hirsch E. 58, 120, 191
Hodgson R. 116
Hoffmann P. 75, 86, 88, 150, 153,
170, 172, 184, 197, 202, 209, 213,
220, 239, 242, 243, 248, 250, 253,
256, 267, 277, 282, 284, 285, 287,
291, 303, 310, 316, 318, 337, 348,
351, 356
Holtzmann H. J. 16, 39, 40, 55, 59,
119
Homer 105
Honoré A. M. 56
Horn F. W. 177, 178, 182, 184
Howkins J. C. 34
Hübner H. 175
Hultgren A. J. 221, 222

Izokrates 46

Jacobson A. D. 49, 58, 63, 71, 73,
75, 76, 77, 78, 80, 93, 94, 98,
200, 233, 249, 254, 260, 270, 347,
348
Jan Chryzostom 280
Jeremias J. 86, 218, 295, 304, 317,
344
Jouguet P. 136
Józef Flawiusz 144, 153, 154, 159,
160, 161, 173, 174, 203
Jülicher A. 121, 122
Jüngel E. 280
Justyn 51

Käsemann E. 127, 221

Kee H. C. 87
Kelber W. 130, 131
Kilpatrick G. D. 56
Kingsbury J. D. 202, 204
Kirk A. 89, 135
Klauck H. J. 47
Klemens Aleksandryjski 51, 113
Klemm K. G. 284
Kloppenborg J. S. 14, 18, 19, 20, 21,
35, 47, 49, 51, 52, 53, 55, 58, 60,
61, 62, 65, 83, 86, 89, 93, 94, 96,
98, 99, 100, 101, 115, 116, 117,
121, 128, 129, 131, 132, 133, 142,
144, 147, 154, 172, 175, 188, 189,
191, 200, 209, 211, 220, 221, 222,
223, 224, 225, 227, 231, 233, 239,
240, 241, 242, 243, 247, 250, 254,
260, 266, 268, 271, 274, 279, 283,
287, 290, 291, 298, 304, 305, 306,
313, 315, 316, 322, 325, 328, 331,
332, 336, 339, 340, 344, 345, 347,
348, 353, 355, 356
Klostermann E. 180, 331
Knigge H. D. 75
Knight D. 86
Koester H. 27, 30, 49, 112, 113,
116, 117, 118, 129, 130, 132, 142.

Kosch D. 188, 193, 196, 198
Kraabel A. T. 143
Krauss S. 153
Ksenofont, 49
Kümmel W. G. 37, 205, 221, 277.
Kürzinger J. 39, 51, 232

Lachmann K. 16
Lagrange M. J. 318
Lambrecht J. 103, 105
Lamouille A. 14, 27
Langkammer H. 214, 232
Laufen R. 103, 104, 169, 250, 284,
285, 287, 289, 299, 232, 342, 353
Lauterbach J. Z. 304
Layton B. 111
Le Déaut R. 205

- Leder H. G. 255
 Légasse S. 175, 214, 218
 Leivestad R. 215
 Levine L. I. 145
 Lieferooghe A. 213
 Lietzmann H. 205
 Lindemann A. 112
 Linnemann E. 249
 Logan A. H. B. 112
 Lohmeyer E. 250
 Lohse E. 177
 Lövestam E. 317, 318
 Lührmann D. 42, 43, 85, 88, 89, 90,
 94, 101, 207, 115, 172, 200, 211,
 220, 254, 269, 274, 292, 303, 347
 Lukian 151
 Luz U. 9, 30, 30, 72, 75, 76, 84,
 290, 304, 317, 329, 352

 Mack B. L. 104, 105, 107, 108, 136,
 169, 170
 Mahnke H. 199, 200, 201, 255
 Makary 113
 Malbon E. S. 306
 Maloney L. M. 170
 Manson T. W. 17, 42, 58, 74, 63,
 84, 101, 207, 216, 219, 270, 283,
 309, 328, 335, 356
 Marcus J. 169, 225
 Marek Aureliusz 268
 Marshall I. H. 218, 306
 Massaux E. 27
 McDermott J. M. 313
 McGinley L. J. 300
 McKnight E. V. 306
 McLean B. H. 111, 112, 115, 116,
 117, 118
 Meinertz M. 182
 Merklein H. 193
 Metzger B. 113
 Meyer A. 205
 Meyer P. D. 89, 149
 Meyers C. L. 143
 Meyers E. M. 143
 Mędala S. 206

 Moffat J. 59
 Monloubou L. 214
 Montefiore H. 114
 Morgenthaler R. 14, 103
 Moule C. F. D. 220
 Mühlmann E. 165
 Müller K. H. 215
 Müller U. B. 215
 Musonius Rufus 265, 343
 Mussner F. 335, 336
 Myllykoski M. 171, 172

 Nagel P. 114
 Nauck W. 344
 Neiryneck F. 18, 19, 29, 169, 103,
 172
 Nestle E. 180
 Neusner J. 24, 190, 308
 Nickelsburg G. W. E. 191, 223, 224
 Noac B. 76
 Norlin D. 56

 Orchard B. 23
 Orygenes 296, 316, 318

 Paciorek A. 201, 259, 290, 307
 Papiasz 17, 38, 39, 42, 50, 51, 53,
 58, 232
 Patton C. S. 52
 Pearson B. A. 117
 Perdizet P. 136
 Perrin N. 217, 227, 284
 Pesch R. 287, 303
 Piper R. A. 23, 111, 112, 172, 298,
 332
 Plato 265, 267, 343
 Pliniusz Młodszy 167
 Pliniusz 356
 Plummer A. 284
 Plutarch 268
 Pokorny P. 255
 Polag A. 43, 44, 64, 65, 91, 93, 103,
 175, 182, 200, 240, 242, 247, 254,
 258, 260, 262, 265, 266, 268, 269,

273, 277, 279, 281, 290, 291, 295,
299, 301, 308, 316, 321, 323, 325,
327, 328, 329, 330, 337, 339, 340,
341, 342, 344, 350, 351, 353, 354,
356

Polikarp 51, 183
Porton G. G. 47
(Ps.) Macarius 307

Quispel G. 114

Reed J. L. 142, 144, 145, 146
Rehkopf F. 58
Riesenfeld H. 34
Rife J. M. 42
Rigaux B. 355
Rissi M. 180
Robbins V. K. 136
Robert A. 271.
Robinson J. M. 49, 73, 112, 113,
116, 118, 128, 129, 131, 142, 234,
235, 239, 240, 242, 243, 255
Romaniuk K. 14, 55, 84, 91, 103,
111, 199, 232, 239, 341, 258, 375
Rubinkiewicz R. 206, 259
Rudolph K. 113, 114

Salderini A. 144
Sanday W. 247
Sanders E. P. 18, 22, 190
Sandevoir P. 207
Satake A. 73
Sato M. 98, 99, 141, 143, 195, 196,
221
Schelkle K. H. 175
Schenk W. 64, 65, 103, 141, 236,
237, 238, 239, 265, 269, 308, 318,
335, 340, 341, 345, 346, 347, 351,
354, 356
Schlatter A. 22, 207
Schleiermacher F. D. E. 38, 50, 232
Schmeller T. 197
Schmid J. 305, 328, 335, 336
Schmidt H. 233

Schmidt K. L. 123, 233
Schmithals W. 193, 220
Schnackenburg R. 79, 255, 303, 355
Schneider G. 269, 274, 331, 354
Schnelle U. 30
Schoedel W. R. 112
Schottroff L. 49, 153, 196, 198
Schrage W. 113
Schulz S. 43, 44, 77, 48, 84, 85, 86,
87, 91, 127, 128, 149, 182, 237,
239, 248, 253, 258, 260, 261, 263,
265, 266, 268, 270, 273, 274, 277,
279, 281, 284, 285, 287, 289, 291,
295, 297, 298, 299, 301, 302, 308,
309, 310, 313, 314, 315, 321, 322,
323, 325, 327, 328, 330, 335, 336,
337, 340, 341, 342, 344, 348, 351,
353, 354, 355, 356
Schürmann H. 56, 79, 183, 192, 195,
199, 248, 250, 261, 266, 266, 267,
280, 282, 303, 308, 318, 328, 331,
343
Schweizer E. 204, 214, 215, 302
Scroggs R. 317
Segbroeck van F. 19, 29, 172, 199,
234
Seneka 265, 268, 343
Silberman L. H. 45
Simon M. 304
Sjöberg E. 205
Solages B. de 59
Stählin G. 58, 180
Steck O. H. 71, 77, 78, 79, 127, 175,
183, 184, 251, 258, 260, 282, 310,
338
Stegemann W. 153
Steinhauser M. G. 282, 295, 305,
321, 322, 323, 329, 335, 344, 355
Stendahl K. 204
Stenger W. 196
Stöger A. 340
Strecker G. 30, 72
Streeter B. H. 17, 23, 24, 29, 33, 41,
42, 55, 59, 60, 119, 122, 123, 127,
355

Sunday W. 59
 Swetoniusz 170, 203
 Szymik S. 201
 Tacyt 166, 203
 Tannehill R. C. 45, 46
 Taylor V. 58, 60
 Teeple H. 34
 Temporint H. 49
 Teofrast 306
 Tertulian 280, 296, 316
 Theissen G. 45, 149, 151, 152, 153,
 156, 157, 158, 162, 163, 164, 165,
 170, 171, 172, 197, 323
 Theon 136
 Tödt H. E. 87, 208, 210, 214, 215,
 216, 219, 125, 126, 302, 318
 Tuckett C. M. 23, 24, 27, 109, 141,
 173, 200, 201, 199, 227.
 Turner H. E. W. 114
 Turner N. 53
 Uro R. 157
 Vaage L. 98, 115, 207, 209
 Vaganay L. 22, 24
 Vassiliadis P. 56, 57, 329, 346, 350
 Vermes G. 145
 Via D. O. 306
 Vielhauer P. 35, 58, 77, 209, 214,
 215, 302
 Vögtle A. 79, 175, 194, 303, 304
 Wanke J. 79, 208, 305
 Wedderburn A. J. M. 112
 Weder H. 195
 Weinert D. 184
 Weiser A. 200, 327
 Weiss B. 35, 119, 120
 Weiss J. 232, 347
 Weisse C. H. 16, 38, 39
 Weisse J. 16
 Wellhausen J. 40, 52, 49, 101, 122,
 123, 183, 335
 Wendling E. 114
 Wernle P. 81, 121
 West H. P. J. 22
 Wilckens U. 126, 127, 220
 Wilkinson J. R. 41
 Wink W. 75
 Wojciechowski M. 14
 Wolff H. W. 78
 Woolf B. L. 42, 219
 Worden R. D. 240, 266
 Wrede W. 123
 Wright A. 33
 Zeller D. 79, 94, 97, 98, 155, 175,
 184, 200, 221, 228, 251, 254, 261,
 263, 264, 265, 285, 295, 297, 298,
 314, 321, 322, 323, 330, 348

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Słowo wstępne	7

Istnienie i literacka specyfika Q

I. Problem synoptyczny a istnienie źródła Q	13
1. Sytuacja synoptyczna	13
2. Proponowane rozwiązania – teoria dwóch źródeł	15
3. Ewangelia Marka źródłem dla Mt i Łk	17
4. Q jako wspólne źródło dla Łukasza i Mateusza	20
5. Trudności źródła Q	27
6. Nowsze modyfikacje teorii dwóch źródeł	30
II. Q – przekaz ustny czy pisemny?	33
III. Aramejski czy grecki język Q?	37
1. Aramejski czy grecki język najwcześniejszych przekazów chrześcijańskich?	37
2. Oryginalny język Q	50
IV. Literacki kształt Q	55
1. Zakres Q	55
2. Układ perykop w Q	58
3. Struktura Q	63
4. Jedność literacka Q	70
V. Tradycja i redakcja Q	81
1. Początki problematyki tradycyjno-redakcyjnej – wielość dokumentów	81
2. Krytyka form i historia redakcji	82
3. Analizy tematyczne	87
4. Krytyka redakcji	89
5. Uwagi o metodzie	94
6. Przykład analizy redakcyjnej od mikrostruktury – Q jako księga prorocka	98
7. Przykład analizy redakcyjnej od makrostruktury – Q jako sapien- cjalne pouczenie	99
VI. Q a Ewangelia Marka	103
1. Hipoteza dokumentu	104
2. Mk i Q – hipoteza intertekstualna	106

VII. Ewangelia Tomasa a źródło Q	111
1. ETom a synoptycy	111
2. ETom a Q	114
3. ETom, Q a początki chrześcijaństwa	118
VIII. Gatunek literacki Q	119
1. Q jako „Ewangelia”	119
2. Q jako „Ewangelia Jezusa”	121
3. Podporządkowanie Q kerygmie	122
4. Q jako kerygma	125
5. Q jako „logoi sofon”	128
6. Q jako wypowiedzi prorockie	130
7. Q jako <i>bios</i> sapiencjalne	133

Historia i teologia w Q

I. Galilejskie tło dokumentu	141
II. Ludzie Q	149
1. Wędrowni charyzmatycy	150
2. Osiedli „sympatycy” Q	154
3. Oddziaływanie otoczenia na ludzi Q	158
4. Oddziaływanie „ruchu Jezusa” na otoczenie	164
III. Czas i miejsce powstania Q	169
1. Czas powstania	169
2. Miejsce powstania	173
IV. Chrześcijaństwo i judaizm w Q	175
1. Najstarsze wypowiedzi w Q – wezwanie do nawrócenia	176
2. Radykalna krytyka	179
3. Utrwalenie się obrazu „tego pokolenia”	181
V. Obraz Jezusa w Q	187
1. Odmienności w stosunku do obrazu Jezusa w ewangeliach synop- tycznych	187
2. Charakterystyczne rysy obrazu Jezusa w Q	192
VI. Tytuły chrystologiczne: „Syn Boży” i „Syn Człowieczy” w Q	199
1. Syn Boży	199
2. Syn Człowieczy	205
VII. Śmierć i zmartwychwstanie Jezusa w Q	219
1. Q i śmierć Jezusa	221
2. Zmartwychwstanie Jezusa w Q	226
VIII. Ewangelia Galilejska?	231
1. Ewangelia	231
2. Galilejska	236

Ewangelia Galilejska (Q) **Przekład i komentarz**

I. Początek – Incipit (Q 3, 0)	247
II. Wprowadzenie – Kazanie Jana Chrzciciela	248
III. Kim jest Jezus?	253
IV. Przemówienie programowe Jezusa	257
Błogosławieństwa (Q 6, 20b-23)	258
Miłość nieprzyjaciół (Q 6, 27-28. 35c. 32-33)	260
Nie dochodzić swych praw, złota reguła (Q 6, 29-30. 31. 34)	263
Bądźcie miłosierni, nie sądźcie (Q 6, 36-38)	265
Przestrogi dla nauczycieli (Q 6, 39-42)	266
Drzewo i jego owoce (Q 6, 43-45)	268
Budować na skale (Q 6, 46-49)	269
V. Wiara poganina (Q 7, 1. 3. 4. 6-10)	273
VI. Jan Chrzciciel i Chrystus	277
Czy Ty jesteś Tym, który ma przyjść? (Q 7, 18-19. 22-23)	277
Świadectwo Jezusa o Janie (Q 7, 24-28)	279
Świadectwo Jezusa o współczesnych (Q 7, 31-35)	281
VII. Uczniowie Jezusa i ich misja	283
Iść za Jezusem (Q 9, 57-60)	283
Robotnicy na żniwo (Q 10, 2)	284
Jak owce pośród wilków (Q 10, 3)	285
Sposób działania misjonarzy (Q 10, 4-11)	287
Biada galilejskim miastom (Q 10, 13-15)	289
Kto was przyjmuje, Mnie przyjmuje (Q 10, 16)	290
Objawienie dziełem Ojca i Syna (Q 10, 21-24)	291
VIII. O modlitwie	295
Modlitwa do Ojca (Q 11, 2-4)	295
Zachęta do modlitwy (Q 11, 9-13)	297
IX. Kontrowersje	299
Jezus zwycięża moce zła (Q 11, 14-15. 17-20. 21-22. 23)	299
Powrót ducha nieczystego (Q 11, 24-26)	301
Sąd nad tym pokoleniem (Q 11, 16. 29-32)	302
Światło ciała (Q 11, 33. 34-35. 36)	305
Faryzeuszom i uczonym w Piśmie „Biada” (Q 11, 39. 42. 39b. 41. 43-44. 46b. 52. 47-48)	308
Wyrok Mądrości dotyczący „tego pokolenia” (Q 11, 49-51)	310

X. O wyznawaniu	313
Rzeczy zakryte staną się jawne (Q 12, 2-3)	313
Zachęta do odważnego świadczenia (Q 12, 4-7)	314
Wyznanie i wyparcie się (Q 12, 8-9)	316
Duch Święty (Q 12, 10. 11-12)	317
XI. O troskach i czuwaniu	321
Troski o rzeczy ziemskie (Q 12, 22-31)	321
Skarb w niebie (QM 6, 19; Q 12, 33-34)	323
XII. Mowa eschatologiczna	325
Przyjście Syna Człowieczego (Q 12, 39-40)	325
Sługa wierny (Q 12, 42-46)	327
Nie pokój, ale rozłam (Q 12, 49. 51. 53)	328
Znaki czasu (Q 12, 54-56)	329
Pogodzić się z przeciwnikiem (Q 12, 58-59)	330
Przypowieść o ziarnie gorczycy i kwasie (Q 13, 18-21)	332
XIII. Dwie drogi	335
Przyjęcie i odrzucenie (Q 13, 24. 25-27)	335
Wielu przyjdzie ze Wschodu i Zachodu (Q 13, 29. 28)	336
Odrzucenie Jerozolimy (Q 13, 34-35)	337
Zachowywanie szabatu (Q 14, 5)	339
Wywyższanie siebie (14, 11)	340
Przypowieść o uczcie (Q 14, 16-21. 23)	341
Warunki pójścia za Jezusem (Q 14, 26-27. 33)	342
Przypowieść o soli (Q 14, 34-35)	344
Przypowieść o zgubionej owcy (Q 15, 4. 7)	345
Służba dwom panom (Q 16, 13)	346
Królestwo Boże od Jana (Q 16, 16)	347
Nieprzemijający walor Prawa (Q 16, 17)	348
Zakaz rozwodów (Q 16, 18)	349
Niebezpieczeństwo zgorszenia (Q 17, 1-2)	350
Przebaczenie (Q 17, 3-4)	351
Wiara jak ziarenko (Q 17, 6)	351
XIV. O sądzie	353
Przyjście Syna Człowieczego (Q 17, 23-24)	353
Jak za dni Noego (Q 17, 26-27. 30)	354
Zabrani i pozostawieni (Q 17, 34-35)	355
Gdzie padlina, tam sępy (Q 17, 37)	356
Przypowieść o powierzonym majątku (Q 19, 12-13. 15-24. 26)	357
Będziecie sądzić dwanaście pokoleń Izraela (Q 22, 28. 30)	358
Apendyks	361
Zakończenie	375
Bibliografia	377
Résumé	405
Indeks osobowy	407